

میزان صادرات تجهیزات پزشکی و داروهای انسانی در سال ۹۵ + جزئیات

طبق آخرین آمار به دست آمده، صادرات انواع داروهای انسانی طی سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل از آن، ۲۸.۸ درصد رشد ارزشی و ۱.۸ درصد رشد وزنی داشته و صادرات تجهیزات پزشکی نیز از رشد ارزشی ۱۸ درصدی و کاهش وزنی ۳۷ درصدی برخوردار بوده است.

به گزارش ایسکانیوز، صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی از مهم ترین صنایع در تجارت امروزی بشر به لحاظ اثر گذاری بر سلامت انسان بوده و این صنایع به عنوان یکی از کلیدی ترین و عظیم ترین صنایع جهان مطرح است و در اختیار داشتن چنین صنایعی به منزله یکی از معیارهای مهم توسعه یافتگی کشورها شناخته می شود. این صنایع در بازارهای جهانی متفاوت از سایر صنایع با فناوری پیشرفته هستند چراکه تابع تحقیقات نوآورانه، سرمایه گذاری و مقررات دولتی بوده و هزینه سرمایه گذاری جهت ایجاد نوآوری در این صنایع با توجه به ماهیت آن بیشتر از سایر صنایع است.

در تولید اکثر محصولات این صنایع از فناوری ساخت بالا استفاده می شود به همین دلیل این صنعت در جرگه صنایع بالادستی و دانش بنیان طبقه بندی می شود و به واسطه تخصصی بودن، تیراژ تولید مشخص و استفاده از تجهیزات ساخت فناوری بالا تولیدات این صنعت از ارزش افزوده بالاتری در مقایسه با تولیدات سایر صنایع با فناوری پیشرفته برخوردار هاست. اغلب واحدهای تولیدی این صنایع فاقد آلایندهی زیست محیطی در فرآیند تولید خود بوده و به دلیل ارتباط مستقیم با سلامت افراد جامعه نیازمند دقت لازم در پیاده سازی استانداردهای عملکردی، ایمنی و کیفی هستند.

براساس گزارشی که در اختیار ایسنا قرار گرفته، میزان صادرات انواع داروهای انسانی طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ از نظر ارزشی معادل ۱۲۷.۶ میلیون دلار و از نظر وزنی ۵.۴ هزار تن بوده که نسبت به مدت مشابه در سال قبل ۲۸.۸ درصد رشد ارزشی و از نظر وزنی ۱.۸ درصد کاهش داشته است. علاوه بر این صادرات تجهیزات پزشکی طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ با ارزش ۱۷ میلیون دلار و وزن ۰.۴۴ هزار تن از رشد ارزشی ۱۸ درصدی و کاهش وزنی ۳۷ درصدی برخوردار بوده است.

همچنین جمع کل صادرات اقلام دارویی مشتمل بر داروهای انسانی، مواد اولیه دارویی، داروهای دامپزشکی، مواد اولیه دارویی و تجهیزات پزشکی و آزمایشگاهی طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ با ارزش ۲۱۰.۱ میلیون دلار و وزن ۴۰.۳ هزار تن نسبت به مدت مشابه در سال قبل از رشد ارزشی ۲۸.۹ درصدی و رشد وزنی ۲۸.۸ درصدی برخوردار بوده است.

فرسودگی خطوط تولید و پایین بودن ظرفیت های فعال تولیدی نسبت به ظرفیت اسمی، وضعیت تولید این کالاها را با مشکلاتی مواجه نموده است که منجر به عدم استفاده از حداکثر توان ظرفیت تولید شرکتها گردیده است. در عین حال مشکلات مربوط به تامین مواد اولیه، بالا بودن هزینه های ثابت در بازارهای هدف، عدم امکان جذب تکنولوژی های روز دنیا به دلیل کمبود نقدینگی، عدم استمرار حضور

در بازارهای هدف به دلیل فعالیت‌های مستمر و کارشناسی شده شرکت‌های رقیب نظیر ترکیه و اردن در بازارهای همسایه، صادرات این گروه را با مشکلاتی مواجه کرده است.

تجهیزات پزشکی

مجموعه‌ای از توانایی‌ها در زمینه‌های علوم پزشکی، بیولوژی، مواد، ماشین‌های الکتریکی، الکترونیک، بیوالکترونیک و ابزار دقیق منجر به وجود آمدن صنعت نوپای تجهیزات پزشکی می‌شود. در حال حاضر در حدود ۵۰۰ واحد تولید کننده فعال بیش از ۸۰۰ نوع وسیله پزشکی با کلاس‌های مختلف تولید می‌کنند. میزان صادرات تجهیزات پزشکی در طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ با ۱۷ میلیون دلار ارزش و وزن ۰.۴۴ هزار تن از رشد ارزشی ۱۸ درصدی و کاهش وزنی ۳۷ درصدی نسبت به مدت مشابه قبلی برخوردار است.

با توجه به سهم ناچیز ایران در جهان، ارتقای سطح فناوری و ارتباط دو حوزه مهندسی و پزشکی در بهبود صادرات این کالا می‌تواند موثر باشد. برخی از مشکلات شامل کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش صادر کنندگان، عدم حضور مستمر در نمایشگاه‌های معتبر خارجی و کمبود منابع مالی در جهت معرفی توانمندی‌های تولیدی صادراتی در بازارهای هدف، عدم امکان حضور در مناقصات کشورهای هدف، کمبود ارتباط بین این صنعت و صنایع پشتیبان هستند.

با توجه به جوان بودن این صنعت در کشور و تلاش برخی از شرکت‌های تولید کننده صادراتی در بازارهایی نظیر ایتالیا، فرانسه و آلمان، توجه و اختصاص حمایت‌های لازم به این صنعت در رشد و توسعه آن مثمرتر خواهد بود و به دنبال اجرای طرح تحول نظام سلامت در سال‌های اخیر به دلیل سیاست‌های حمایتی وزارت بهداشت جهت استفاده از تجهیزات پزشکی داخلی، رشد تولیدات داخلی در این حوزه افزایش و همچنین تمایل افراد به احداث واحدهای تولیدی در این بخش بیشتر شده است. همچنین محدودیت در واردات کالاهای مشابه تولید داخل با کیفیت پایین تر سهم تولید را افزایش داده و در نتیجه منجر به افزایش سهم صادراتی شده است.

مهم‌ترین راهکار در شرایط فعلی معرفی مستمر تجهیزات پزشکی کشورمان در قالب نمایشگاه‌های تخصصی - اختصاصی و تخصصی - بین‌المللی در کشورهای هدف است ... درصد سهم ۱۲ ماه صادرات تجهیزات پزشکی در سال ۱۳۹۵ برای پنج بازار عمده صادراتی از کل صادرات این بخش ۷۵.۸ بوده و علی‌رغم رشد ۸.۵ درصدی گروه، افت ارزشی در بازارهای امارات و عراق مشهود و البته نفوذ به کشور لهستان به عنوان بازار جدید اهمیت خود را دارا است.

داروهای انسانی

براساس تعریف سازمان بهداشت جهانی دارو، هر ماده‌ای که در فرآیندهای دارویی به کار رفته و سبب کشف یا اصلاح فرآیندهای فیزیولوژیک یا حالات بیماری در جهت بهبود مصرف کننده گردد، دارو نامیده می‌شود. از مهم ترین نقاط قوت انواع و اقسام این کالا تولید محصولات با ارزش افزوده بالا، مزیت نسبی، گستره متنوع تولید، حجم قابل توجه بازار داخلی، وجود سرمایه انسانی و موقعیت جغرافیایی و استراتژیکی کشور ایران است.

میزان صادرات انواع داروهای ساخته شده انسانی طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ از نظر ارزشی معادل ۱۲۷.۶ میلیون دلار و از نظر وزنی معادل ۵.۴ هزار تن می‌باشد که نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۴، با رشد ۲۸.۸ درصدی ارزش مواجه بوده است.

با توجه به برنامه های وزارت بهداشت مبنی بر رسیدن به تراز مثبت صادرات با توسعه صادرات، نظارت بر واردات دارو، کاهش واردات و کم شدن وابستگی به داروهای وارداتی به نظر می رسد جهش خوبی در هشت ماهه سال جاری صورت گرفته است که با جهت گیری ها در چارچوب سیاست کلی سلامت در سال جاری امید می رود این روند ادامه می یابد.

نظر به نیاز گسترده کشورهای همسایه به دارو و عدم توانایی در تولید داروهای برند بین المللی، نیاز به واردات داروهای خاص با کیفیت بالا در این کشورها احساس می شود، لذا توجه به صادرات اقلام دارویی با ارزش و فناوری بالا نظیر داروهای بیوتکنولوژیک می تواند در گرفتن سهم مجدد در بازارهای سنتی تاثیر بسزایی داشته باشد. از طرفی به دلیل برداشته شدن تحریم های بانکی مسیر انتقال پول بسیاری از شرکت های دارویی که قبلا مسدود شده بود تا حدودی مرتفع گردیده و امکان انتقال پول های مسدود شده به کشور به دلیل تعاملات بانکی فراهم گشته است. همچنین به دلیل رشد تولید در حوزه دارو و کاهش واردات، میزان صادرات دارویی افزایش یافته است.

درصد سهم ۱۲ ماهه صادرات داروهای انسانی در سال ۱۳۹۵ برای پنج بازار عمده صادراتی از کل صادرات این بخش ۸۹ می باشد. با مشاهده رشد ارزشی در گروه می توان حدس زد که حجم بالای صادرات به بازار روسیه در سال ۱۳۹۵ دلیل قانع کننده ای برای رشد ارزشی این گروه است.

داروهای دامپزشکی

میزان صادرات داروهای دامی طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ با ارزش ۹.۴ میلیون دلار و وزن ۶.۷ هزار تن نسبت به مدت مشابه در سال قبل با رشد ۹۵.۸ درصدی ارزش و ۶۷.۵ درصدی وزنی مواجه بوده است. الزام شرکت های تولیدی و توجیه این شرکت ها مبنی بر تولید با کیفیت به منظور ارتقای فضای رقابتی در بازارهای هدف از طریق نشست ها و سمینارهای برگزار شده توسط سندیکای مربوطه با بخش خصوصی و تسهیلاتی که سازمان دامپزشکی کشور در فرآیند صادرات در سال جدید برای شرکت ها نظیر اعطای مجوز به شرکت ها در کوتاه ترین زمان اعطا نموده، دستاوردهای صادراتی خوبی در هشت ماهه سال جاری به همراه داشته است.

درصد سهم ۱۲ ماهه صادرات داروهای دامپزشکی در سال ۱۳۹۵ برای پنج بازار عمده صادراتی از کل صادرات این ۹۹ است و داروهای دامپزشکی در مجموع از رشد ارزشی برخوردار بوده اما متأسفانه افت ارزشی در بازار ترکمنستان به دلیل مقررات دست و پاگیر این کشور مشاهده می شود.

نکته قابل اشاره اینکه طبق هماهنگی های به عمل آمده با دفتر صنایع دارویی وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان دامپزشکی و سندیکای صادر کنندگان داروهای دامپزشکی، تعرفه های این صنعت نیاز به بازنگری داشته و متأسفانه به دلیل وجود دو تعرفه مشترک در بخش داروی دامی و داروی انسانی آمار صحیحی در این خصوص نمی توان ارائه داد.

مواد اولیه دارویی

میزان صادرات مواد اولیه دارویی طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ با ارزش ۵۶.۱ میلیون دلار و وزن ۲۷.۷ هزار تن نسبت به مدت مشابه در سال قبل از افزایش ارزشی ۲۸.۴ درصدی و افزایش وزنی ۳۲ درصدی برخوردار بوده است. در حال حاضر حدود ۳۵۰ ماده اولیه دارویی در کشور تولید می شود که تامین کننده نیاز بیش از ۴۰ درصد کارخانه های داروسازی داخل کشور است و اعمال اصلاح تعرفه های ورودی مواد اولیه دارویی ضمانت اجرایی مناسبی برای جلوگیری از واردات بی رویه و حمایت از تولید داخلی و صادراتی شد.

درصد سهم ۱۱ ماهه صادرات مواد اولیه دارویی در سال ۱۳۹۵ برای پنج بازار عمده صادراتی از کل صادرات این بخش ۶۴.۳ درصد است. مواد اولیه دارویی از تغییرات ارزشی مثبتی برخوردار بوده، اما کشور امارات با افت ارزشی مواجه بوده که مهم ترین دلیل آن وجود تولید کننده‌های بسیار هندی در این کشور در خصوص مواد اولیه و تمام کشور امارات به واردات از چین و هند است.

تجهیزات آزمایشگاهی

یکی از شاخه‌های رو به گسترش در حمایت از تولید ملی و تحقق اقتصاد مقاومتی ساخت و تولید تجهیزات آزمایشگاهی با هدف کاهش وابستگی آزمایشگاه‌های داخلی به تجهیزات وارداتی و همچنین استفاده از توانمندی‌های داخلی و حمایت از فعالیت‌های دانش بنیان در زمینه‌ی ساخت این اقلام است که منجر به آثار اقتصادی زیادی از جمله افزایش اشتغال، افزایش حجم فروش، افزایش توان صادرات و افزایش توان مالی برای سرمایه گذاری داخلی در توسعه فعالیت شرکت‌های داخلی شده است.

طبق آمارهای ارائه شده توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران، میزان صادرات تجهیزات آزمایشگاهی ساخت داخل طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ از ارزش ۰.۵ میلیون دلار و وزن ۰.۰۲ هزار تن برخوردار بوده که نسبت به مدت مشابه در سال قبل از میزان ۵۴.۵ درصد کاهش ارزشی و ۶۰ درصد کاهش وزنی برخوردار بوده است.

با توجه به نوپا بودن این صنعت بدیهی است به منظور تداوم تولید، ساخت و صادرات تجهیزات آزمایشگاهی باید ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی جدید برای افزایش توانمندی کشور شناسایی و اقدامات حمایتی و سیاست‌های تشویقی مورد توجه قرار گیرد و با توجه به حمایت‌هایی که دولت در راستای توسعه کالاهای دانش بنیان به عمل آورده و از آنجایی که بیشتر تولیدات این صنعت کالاهایی با فناوری بالا می‌باشد و همچنین به دنبال رفع تحریم‌ها و تمایل شرکت‌های خارجی به تجارت با صادر کنندگان ایرانی سرمایه گذاری‌هایی در این خصوص صورت گرفته و شرکت‌ها و فعالین اقتصادی در این حوزه رشد کرده‌اند.

نکته قابل اشاره اینکه به دلیل مشخص نبودن کد تعرفه‌های این صنف و طبقه بندی برخی از اقلام این صنعت در گروه‌های دیگر نظیر تجهیزات آزمایشگاهی مکانیکی آمار صحیحی نمی‌توان ارائه کرد اما درصد سهم ۱۱ ماهه تجهیزات آزمایشگاهی در سال ۱۳۹۵ برای پنج بازار عمده صادراتی از کل صادرات این ۹۴.۱ درصد است.

کالاهای با فناوری بالا

در برنامه چهارم و پنجم توسعه بر تثبیت جایگاه دوم ایران و دستیابی به استانه جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن تا پایان برنامه تاکید شده است. صادرات محصولات صنعتی با فناوری بالا موضوعی است که باید در سیاست‌های برنامه ششم توسعه به خوبی دیده شود، اما با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، صادرات صنایع هایتک در شرایط مناسبی به سر نمی‌برد و در صورت ادامه‌ی چنین روندی نمی‌توان آینده‌ای را برای این صنایع متصور بود.

سهم عمده اقلام صادراتی صنایع با فناوری بالا به فعالیت تولید دارو و مواد شیمیایی مورد استفاده در پزشکی و محصولات دارویی گیاهی اختصاص دارد. سهم صادرات محصولات دارویی از سهم محصولات صنعتی با فناوری بالای کشور همواره با رشد همراه بوده است و به طور کلی سهم محصولات دارویی در کل صادرات محصولات صنعتی هایتک در مقایسه با سایر محصولات صنعتی با فناوری بالا، زیاد

است.

تولید تجهیزات پزشکی و جراحی و وسائل ارتوپدی نیز دومین صنعت عمده صادراتی در میان صنایع با فناوری بالا است اما متأسفانه به دلیل عدم وجود تعرفه‌های مشخص و تثبیت شده در این زمینه اطلاعات در خصوص آمار صادرات درست نیست.

۴۰۱